

Vážení a milí kolegové,

především blahopřeji k vytvoření webových stránek a k umožnění vzájemných pružnějších kontaktů. Se zájmem jsem si přečetla příspěvek dr. Valenty, který měl přednést na semináři k problematice práce a zaměření hygienické služby a zejména zdravotních ústavů. S příspěvkem doc. Kříže jsem měla možnost seznámit se ještě dřív.

Je mi velmi líto, že na seminář neměli přístup zástupci akademické obce; zůstala jsem v ten den před branami vrátnice Ministerstva zdravotnictví. Nebyla jsem sama, přístup neměli ani další kolegové z terénu i SZÚ, kteří by k projednávané problematice určitě měli co říci.

V příspěvku dr. Valenty s řadou věcí souhlasím, k řadě mám výhrady. Práce orgánů ochrany veřejného zdraví klade velký důraz na kontrolu rizikových faktorů prostředí; to provázelo hygienickou službu od počátku jejího vzniku, kdy neexistovalo ministerstvo životního prostředí, vodohospodáři měli jen minimální pravomoci a obchodní inspekce se věnovala hlavně porušování cenových předpisů. V tomto ohledu mají současné KHS velkou konkurenci, a i když uznávám nutnost posuzovat výsledky různých měření především z pohledu antropocentrického (což je naše doména), není to pohled jediný a je jen třeba najít vhodnou spolupráci s mnoha dalšími kontrolními orgány a využít jejich výsledků pro naše hledisko hodnocení.

Z historie, kterou má v ČR práce hygieniků, i ze zahraničních zkušeností však víme, že zdravotní stav populace je ovlivněn především způsobem života. O mnohé jsme se na tomto poli úspěšně pokoušeli již za bývalého režimu (vzpomeňte jen na studie expozice dětí olovu v okolí Kovohuti Příbram, na různé tematické úkoly týkající se dětské populace a zadávané bývalým Ministerstvem zdravotnictví - abych jmenovala jen namátkou, bylo toho mnohem víc). K podstatně většímu rozmachu jsme se vzchopili po společenské transformaci, kdy - inspirováni zahraničními programy - jsme se vrhli do tvorby vlastních a do jejich realizací a hodnocení. Byly zaměřeny na změny výživových zvyklostí, podporu kojení, na prevenci kouření, léčbu kuřácké závislosti, na zvýšení pohybové aktivity a oslovovaly nejnámavější skupiny obyvatel: děti, těhotné, také seniory. Komplexně byly pojaty projekty Zdravá škola, Zdravý podnik, Zdravé město.

V tomto směru jsme v poslední době zcela rezignovali. Nepodařilo se zajistit v centrálních orgánech odborníky odpovědné za řízení aktivit na jednotlivých úsecích. Víte, proč se v Irsku podařilo dostat kuřáky za dveře jejich hospůdek? Na jejich ministerstvu zdravotnictví pracoval po 3 roky tým několika lidí, kteří připravili obrovskou informační kampaň, takže nakonec byli s výsledkem provázejícím zákaz kouření v barech a hospodách spokojeni nejen zdravotníci, ale i personál a dokonce i samotní kuřáci. Následovaly studie studující, jak se změnila expozice a zdravotní stav barmanů a servírek, aby se ukázalo, že toto opatření má smysl. V Itálii udělali něco podobného a našli, že se snížil signifikantně výskyt akutních infarktů. Ve Francii mají ministerskou podporu celonárodního projektu Smoke-free Class Competition, který pomáhá denormalizovat kouření mezi dětmi v pubertě a počet dětských kuřáků se tam skutečně začal snižovat. Toto nelze dokázat ani charitou, ani komerčním postupem, ale ani přednáškami či semináři: je to kontinuální, nikdy nekončící, stále aktualizovaná a modifikovaná tvrdá dřina, kterou musejí zajistit odborníci na plný úvazek a k nim se pak přidávají další nadšenci, kteří to budou propagovat a realizovat vedle své rutinní práce.

To jsou mé první podněty do diskuse. Vystudovala jsem 3. LF UK, která se v té době jmenovala "hygienická". Po nástupu do praxe v r. 1962 jsem byla postavena před nutnost, kontrolovat, zda jsou dodržovány hygienické předpisy s výslovným zákazem "sáhnout si na člověka". Tehdy jsme proti tomu, abychom byli MADr. (medicinae administrativae doktoři) protestovali a řadě mých spolužáků se dokonce podařilo z oboru prchnout. Je pravda, že teď nemám delší dobu aktuální a podrobné informace o terénní práci hygieniků, z toho, co se ke mně dostane, mám obavy, že historie se opakuje. Na naší fakultě v Brně se poctivě snažíme zaujmout budoucí lékaře pro prevenci, řada jich také studuje v postgraduálním doktorském studiu PhD: žádný z nich však nemá ambice, stát se MADr.

D. Hrubá, 25.3.2010

Kontrolní kód: VULM